

GOMBOCZ ESZTER

nyelvész, a WJLF Theológus és Lelkész Szak tanára

"...mért nincs bűnöm, ha van"

(A megbocsátás kérdése a múlt feldolgozásának folyamatában)

Emberi léptékkal megbocsátásról csak akkor beszélhetünk, ha létezik megbocsáthatatlan. A kérdés tehát így hangzik: megbocsátható-e a megbocsáthatatlan?

Ember embernek megbocsáthatja-e a megbocsáthatatlant? Megbocsáthatunk-e olyan bűnt, amelyet nem velünk, hanem másokkal szemben követtek el, vagy csak Istennek adatott a megbocsátás?

Létezhet-e Auschwitz után büntudat nélküli lét? Miféle kép rajzolódik ki erről a holokauszt túlélőinek vallomása alapján? Hogyan közelíthetünk a kérdéshez a rabbinikus irodalom sajátos műfaja, a döntvényirodalom tükrében?

Felelősöket keressünk, vagy mindannyiunknak szégyent kell éreznünk a saját lényünkben lakozó, lappangó barbárság miatt? Van-e értelme a késői igazságszolgáltatásnak? A számlák „rendezése”, a felelősök megbüntetése-e a feladatunk a múlt vizsgálatakor, vagy inkább a közös felelősség vállalására kellene törekednünk mindazért, ami történt, megnyitva az utat a megtisztulás felé?

Előadásomban feleletek helyett inkább töprengésre vállalkozom.